

Dans le plus proche voisinage du Mont Darno, dans la vallée de Bajpatak, il y a encore une diabase qui renferme du minerai. Ici ce sont les filons de calcite de la diabase qui renferment le cuivre natif. Cependant on a réussi à constater une vénule de cuivre natif dans la diabase même. Ayant tout pris en considération, nous pensons que cette contrée fut plusieurs fois enrichie par des sources ascendantes cuivreuses.

Par ailleurs des mines Butte Montana de Bor Cuka Dulkauí sont celles qui leur ressemblent le plus. Parmi ces dernières celles de Cuka Dulkauí près de Bor sont celles dont la ressemblance est la plus fidèle.

TKERKÉPZŐDÉSSZERŰ JELENSÉG
A KOSTEJI LITHOPHYLLIA STRIATO-PUNCTATA n. sp. n.

Irta: Dr. Noszky Jenő.

INTRAKALYZINALE ZWILLINGSBILDUNG
AN DER LITHOPHYLLIA STRIATO-PUNCTATA NOV. SP.
AUS MITTELMIOECN VON KOSTEJ IN UNGARN.

Von J. Noszky.

Magyar Nemzeti Múzeumunk Ásvány-Öslénytára, a kiváló gazdagságú kosteji középmiocén faunából, egy hatalmas termető, egyes korallt őriz, amelyen azonfelül, hogy új fajnak bizonyult, még egy érdekes, többféleképen magyarázható paleobiológiai jelenség is észlelhető.

Fajunk a Reuss leírta (Denkschrift d. Acad. Wien Math. naturw. Cl. XXXI. Bd. p. 231.) *Lithophyllia ampla* Reuss-hoz áll közel, melynél a kehelyesillag, 55 mm magasság mellett, 67 : 77 mm átmérvőjű. Ez fajunknál az alsó, normális kehelyen mérve, 53 mm magasság mellett 49 : 61 mm-t tesz ki. Fajunk keresztmetszete tehát jóval hosszúkásabb ellipszis, mint az ampláé. Kehelyformája pedig nem gömbölyded, hanem kissé kúpszerű. Szeptális lemezeinek a centrum felé eső részei nem alacsonyodnak le olyan hirtelen, mint az amplánál, hanem majdnem teljes hosszúságukban egyenletesek maradnak. Elhelyezkedésükkel a főseptumok közé nem illeszkedik bele 4—6 fokozatosan rövidülő mellékleméz, mint az amplánál, hanem csak egy-egy, rendszerint gyenge, csak itt-ott kimagasodó. A legfőbb különbség azonban, melyet a fémbe adott fajjelölésnél is kiemelttem az, hogy septumainak oldalán a pontszerű dudorok közt hullámos, vonalszerű kiemelkedések is vannak, amelyek révén a két faj — töredékeiben is jól megkülönböztethető.

Az ikerképződési jelenség abban áll, hogy az anyaállat kelyhén két fiatalabb egyén rá- és összenövéséből fejlődött kombináció van. Ezek tovább növekedésük révén az anyaállat kelyhét teljesen benőtték és így oszulumát elzárva — életműködéseit lehetetlenné tették. Azonkívül pedig közel egymáshoz települve, (tengelyük, ill. centrumuk csak 17 mm-re van egymástól), a további fejlődésben egymást is befolyásolták. A jobboldalit, melynek széle 27 mm-re van a centrumától, a baloldali, amelynél ez 33 mm, félre szorította és maga majdnem kétszer akkora nőtt meg, mint testvére. Közük szabálytalan összeforradási felület képződött ki, melynek metszete a kehelyesillagon ugyan elég gyengén látható, ellenben a kehely oldalain két erős kidudorodás alakjában jelentkeznek. A hármass csoport összmagassága 91 mm.

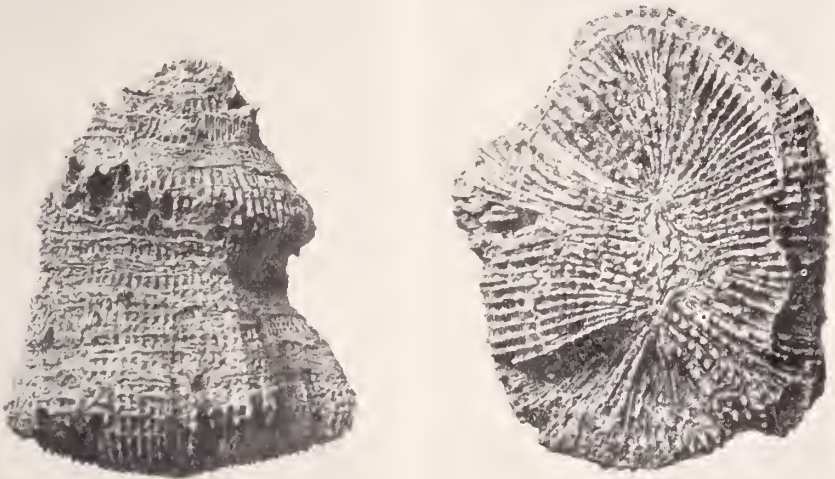

Fig. 1. ábra.

A csoportot az ovipar egyes korallnál — vagy bizonyos, a kehelyesillag felületén történt, mélyrehatóbb sérülés hozta létre mely a regenerációs erőt arra ingerelte, ill. arra képesítette, hogy a korallok ősi, egyszerűbb szaporodási módja, a bimbózás is felléphetett nála. Mint pl. mikor a *Begonia rex*-nél a megsértett levelezet részeken új sarjak törnek fel és fejlődnek ki. A másik, nagyobb valószínűséggel bíró eshetőség pedig az, hogy az anyaállat termelte petékből pár nem került el tőle távolabb, hanem ott maradván az anyaállat kelyhére települt rá. Ott osztódtak és fejlődtek nagyra. Ezt természetesen csak valamely élő Lithophyllian, vagy más ovipar, egyes korallon végrehajtott, ezirányú megfigyelés, vagy kísérlet tudná végleg eldönteni.

A kosteji korallfaunából Magyar Nemzeti Múzeumi gyűjteményeink s egyéb gyűjtemények, továbbá az irodalom alapján a következő fajok kerültek elő:

<i>Acanthocyathus transsylvanicus</i>	<i>Aphyllaxis venulosa</i> R s s.
R s s.	<i>Aphyllaxis</i> sp.
<i>Acanthocyathus rindobonensis</i>	<i>Balanophyllia irregularis</i> S e g.
R s s.*	<i>Balanophyllia varians</i> R s s.
<i>Caryophyllia arcuata</i> E. H.	<i>Oculina</i> sp.
<i>Caryophyllia attenuata</i> R s s.	<i>Orbicella defrancei</i> E. H.
<i>Caryophyllia eladaxis</i> R s s.	<i>Orbicella</i> cfr. <i>defrancei</i> E. H.
<i>Caryophyllia</i> cfr. <i>crispata</i> R s s.	<i>Orbicella fröhlichiana</i> R s s.
<i>Caryophyllia degenerans</i> R s s.	<i>Orbicella oligophyllia</i> R s s.**
<i>Caryophyllia</i> sp. <i>indet.</i>	<i>Orbicella reussana</i> E. H.
<i>Ceratotrochus duodecimcostatus</i>	<i>Orbicella</i> sp.
G l d f.*	<i>Paraocyathus firmus</i> P h i l.
<i>Ceratotrochus discrepans</i> R s s.	<i>Prionastraea neugeboreni</i> R s s.
<i>Ceratotrochus</i> sp.	<i>Pseudosiderastraea</i> sp.
<i>Cladocora caespitosa</i> L a m.	<i>Rhizangia</i> sp.**
<i>Coenocyathus depauperatus</i> R s s.	<i>Schzyggophyllia brevis</i> R s s.
<i>Deltocyathus italicus</i> M. E d w.	<i>Solenastraea tenera</i> R s s.
<i>Deltocyathus</i> cfr. <i>italicus</i>	<i>Solenastraea distans</i> R s s.
M. E d w.**	<i>Styllopora subreticulata</i> R s s.
<i>Favia magnifica</i> R s s.	<i>Styllopora</i> cfr. <i>subreticulata</i> R s s.
<i>Flabellum multistriatum</i> R s s.**	<i>Styllopora</i> sp.
<i>Lithophyllia ampla</i> R s s.	<i>Theocyathus relatus</i> R s s.
<i>Lithophyllia striato-punctata</i> n. sp.	<i>Trochocyathus karrerri</i> R s s.
<i>Lithophyllia</i> sp.	<i>Trochocyathus affinis</i> R s s.**

* * *

Aus der besonders reichen Mittelmiozänen Fauna von Kostej besitzt die Min-Paleont. Abteilung des ung. National Museums eine mächtige, zu den Hexacorallen gehörende Einzelcoralle, an welcher ansserdem, dass dieselbe sich als nov. sp. erwies, eine interessante, verschieden erklärbare paleobiologische Erscheinung sichtbar ist.

* A régebbi, irodalmi felsorolásból.

** Dr. Streda R. gyűjteményéből.

Unsere Species steht der von Reuss (Denkschrift d. Acad. Wien. math.-naturw. Cl. XXXI. Bd. p. 231.) beschriebenen *Lithophyllia ampla* Rss., bei welcher der Kelchstern bei 55 mm Höhe, 67 : 77 mm Durchmesser besitzt — nahe. Dieses Maas beträgt bei unserer Species, an dem unteren, normalen Kelche gemessen, bei 51 mm Höhe 49 : 61 mm. Der Querschnitt unserer Species bildet also eine länglichere Ellipse, als die der *ampla*. Die Form des Kelches ist nicht kugelig, sondern etwas kegelförmig. Ihre Septen erniedrigen sich dem Mittelpunkt zu nicht so schnell, als bei der *ampla*, sondern gleichmässig. Bei der Anordnung fügen sich zwischen die Hauptsepten auch nicht 4–6 allmählich kürzer werdende Nebenlamellen, wie bei der *ampla*, sondern nur je eine, in der Regel schwache, nur stellenweise hervorragende Nebenlamelle. Der Hauptunterschied ist jedoch, dass sich an der Seite der Septen zwischen den punktförmigen Körnern emporragende Wellen befinden, was ich auch bei der Speciesbezeichnung hervorgehoben habe, und darnach ist die Species auch in Bruchstücken gut unterscheidbar.

Die Erscheinung der Zwillingbildung besteht darin, dass sich an dem Kelche des Muttertiers zwei zusammengewachsene, jüngere Tiere angewachsen befinden, welche bei ihrem Wachstume den Kelch des Muttertiers gänzlich überwachsen haben und durch Verschliessen des Osculum seine Lebensfunktion unmöglich machten. Ausserdem, dass sie sich nahe einander ansiedelten (ihre Achse, bezw. Centrum liegt bloss 17 mm voneinander), beeinflussten sie auch ihre gegenseitige Entwickelung. Das rechtsseitige Tier, dessen Rand von seinem Centrum 27 mm entfernt ist, schob das linksseitige, dessen Rand von seinem Centrum 33 mm absteht, seitwärts und wuchs auf die doppelte Grösse seiner Schwester. Zwischen ihnen entstand eine unregelmässige Zusammenwachungs-Fläche, deren Querschnitt an dem Kelchstern zwar ziemlich schwach sichtbar ist, an den Seiten des Kelches sich jedoch durch zwei starke Wülste bemerkbar macht.

Die Gruppe dieser oviparen Einzelkorallen wurde entweder durch tiefeindringende Verletzung an der Oberfläche des Kelchsternes hervorgebracht, welche die regenerative Kraft dazu reizte bezw. fähig machte, dass bei ihr die normale Weise der Vermehrung der Korallen, die Knospung eintreten konnte, wie z. B. bei der *Begonia rex*, wo an den beschädigten Blattaderungsteilen neue Sprösslinge hervorsprossen. Die andere und zwar wahrscheinlichere Möglichkeit wäre, dass zwei von dem Muttertier erzeugte Eier nicht fortgelangt sind, sondern sich auf den Kelch des Muttertieres aufgelagert, und entwickelt haben. Dies kann selbstverständlich nur durch in diesem Sinne an irgend einer *Lithophyllia* oder anderer oviparen Einzelkoralle angeführter Beobachtungen oder Versuche endgültig entschieden werden.